

LÄS MER i nr 34/2007: • Avregleringar i andra länder – vad hände? • Vad är att vänta i svenska apoteksutredningen? • Apoteksjättarna som vill in i Sverige. • Framtidens apotek öppnar kliniker.

Fler apotek – men färre farmaceuter

Apoteken blev fler i Norge efter apoteksreformen, öppettiderna förlängdes och kunderna verkar nöjda. Men det ekar tomt på farmaceuter. Farmaceuten och apotekschefen Atle Naterstad måste pendla mellan apotekskontoren i Odda och Øystese för att täcka upp bristen.

Regnet driver in i omgångar över den lilla staden Øystese, som kantar den norra sidan av Hardangerfjorden. Mitt i glesbygden i regionen Hordaland, en liten oansenlig kommun. Regionen har lägst antal apotek per invånare i Norge; vart och ett av de 38 apoteken ska täcka 12 000 invånare. Här i Øystese ligger ett litet oumbärligt apotek, som drivs av kedjan Alliance. Atle Naterstad går igenom dagens läkemedelslistor. Stressen gör att han knappt hinner prata med kollegorna.

– Vi saknar minst en farmaceut. Den vi hade slutade 2003 och idag är vi bara 1,6 farmaceuter. Helst borde vi vara tre, säger han.

Bristen på farmaceuter får konsekvenser när det gäller kvaliteten i arbetet.

– Vi känner alla här att vi inte hinner ge den farmaci som vi borde. Det innebär att vi måste hushålla med vår tid, både med kunder och samarbetspartners som läkare och institutioner.

För att klara personalbristen är han sedan några år även chef för apoteket i Odda, som ligger åtta mil längre bort. Arbetsdagarna blir långa, veckoarbetstiden ligger runt 50 timmar.

Tjänster har utlysts i Odda-kontoret under åren, men det är en rad vikarier som har räddat situationen. Just nu arbetar en svensk nyutbildad farmaceut på apoteket.

Inga missar har skett i arbetet på grund av bristen på kompetens, men under de se-

Atle Naterstad, apotekare i Øystese, ser både för- och nackdelar med apoteksreformen. »Konkurrens är en drivkraft, men stordriften kan föra med sig risker. På sikt kan förhållandet mellan arbetsmiljö, kvalitet, fackkunskaper och kapitalavkastning bli satt på prov«, säger Atle Naterstad, här med kunden Kjersti Haugland.

Foto: Agneta Borgström

FAKTA. Utvecklingen av antal norska apotek, inklusive sjukhusapotek, sedan apoteksreformen 2001:

2001	397
2002	461
2003	502
2004	520
2005	535
2006	554
2007	573

Källa: Apoteksforeningen

det av apotek. Kravet på att ägaren skulle vara farmaceut upphävdes, dock måste driften ske av en person som har cand. pharm. examen och minst två års farmaceutisk praktik. Statistik från branschorganet Apoteksforeningen visar att kompetensbristen är stor. Antalet farmaceuter och receptarier i förhållande till antal apotek är långt mindre i Norge jämfört med Sverige.

På norska apotek finns i genomsnitt 2,9 farmaceutreceptarier per apotek (totalt 573 apotek), vilket kan jämföras med 5,9 på ett svenskt apotek (totalt 980 apotek).

– Det är stor brist i hela Norge och ett sätt att komma ifrån detta är att anställa svenska farmaceuter. Apotekskedjorna ser också andra möjligheter att öka andelen farmaceuter genom att locka apotekstekniker att vidareutbilda sig, säger Oddbjørn Tysnes, direktör för apotekspolitik i Apoteksforeningen.

Norges farmaceutiske forening, vars ordförande är Anne Markestad, är oroad över bristen på farmaceuter.

– Öppningstakten av nya apotek har gjort att många farmaceuter arbetar ensamma på apoteken, till exempel på helger. Du har ingen att konsultera och det är högt tempo. Det är klart att det påverkar kvaliteten, säger hon.

Agneta Borgström

TABELL. Antal yrkesanställda i norska och svenska apotek (ej sjukhusapotek), 1 jan 2006:

	Norge	Sverige
»Apotekare«/farmaceut	393	*
Master i farmaci/farmaceut	296	823
Bachelor i farmaci/receptarie	1 020	4 964
Apotekstekniker	3 254	3 057
Annan personal	207	2 513

*) Ansvarig för apotek, dvs apotekschef, kallas i Norge för »apotekare«. I Sverige är dessa farmaceuter och kan räknas samman med de som har Master i farmaci.

Källa: Apoteksforeningen

naste åren ges det inte samma tid för den yrkesinriktade vidareutbildning som de hade önskat, förklarar han.

– Speciellt gäller detta den farmaceutiska utbildningen.

Kvaliteten i apotekens tjänster har försämrats sedan apoteksreformen 2001, visar en statlig utvärdering av Helse- och omsorgsdepartementet från 2006.

Antalet universitetsutbildade farmaceuter har inte räckt till när antalet apotek ökade från cirka 350 till dagens nästan 600. Vidareutbildningar av farmaceuter ser också ut att ha minskat. Dessutom uppger många farmaceuter att deras möjlighet att ge kunskaper och vägledning till patienter försämrats.

Med den nya apotekslagen kom förändringar kring ägan-